

ИЗВЕШТАЈ О НАУЧНОЈ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ		
Презиме, име једног родитеља и име	Гргов, Саша, Александра	
Датум и место рођења	27. 12. 1987. године у Лесковцу	
Основне студије		
Универзитет	Универзитет у Нишу	
Факултет	Филозофски факултет у Нишу	
Студијски програм	Историја	
Звање	Дипломирани историчар	
Година уписа	2006/2007. година	
Година завршетка	2011. година	
Просечна оцена	7,74	
Мастер студије, магистарске студије		
Универзитет	Универзитет у Нишу	
Факултет	Филозофски факултет у Нишу	
Студијски програм	Историја	
Звање	Мастер историчар	
Година уписа	2011/2012. година	
Година завршетка	2012. година	
Просечна оцена	9,75	
Научна област	Историјске, археолошке и класичне науке	
Наслов завршног рада	Друштвено-економске прилике у Лесковцу 1878 – 1918. године	
Докторске студије		
Универзитет	Универзитет у Нишу	
Факултет	Филозофски факултет у Нишу	
Студијски програм	Докторске академске студије медији и друштво	
Година уписа	2021.	
Остварен број ЕСПБ бодова	130	
Просечна оцена	9,41	
ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА		
Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Гргов А. (2022). Репрезентација жена на разгледницама прве половине 20. века, Липар: часопис за књижевност, језик уметност и културу, XXIV/ 80, Крагујевац: Универзитет у Крагујевцу, УДК 77.03-055.2“19“, ISSN - 1450-8338, http://dx.doi.org/10.46793/LIPAR80.061G, COBISS.SR-ID 151188999, стр. 61 – 73.</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>Тема рада су разгледнице из прве половине 20. века као представе стеротипних патријархалних вредности о жени. Историја визуелне културе сведочи родним разликама, субординацији жене, чија се делатност углавном смешта у оквиру "приватног" и затвореног. Поменуће разгледнице припадају збирци Народног музеја у Лесковцу, а одабране су као један од примера ефикасности циркулисања значења западноевропске културе и анализиране у контексту феминистичких теорија. У јужној Србији, која је у првој половини 20. века била на путу ослобађања од оријенталних културних вредности, продукти масовне културе из западне Европе могли су деловати ново и прогресивно, али су заправо били само друга форма репрезентације родних разлика путем конституисања стереотипа.</p> <p>Рад припада научној области докторске дисертације</p> <p style="text-align: center;">ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО</p>	M52
2	<p>Гргов А. (2023). Родно читање "Багавад Гите каква јесте", аутора Бактиведанте Свамија Прабупаде, Интеркултуралност: часопис за подстицање и афирмацију интеркултуралне комуникације, бр. 25, Нови Сад: Културни центар Војводине „Милош Црњански“, УДК</p>	M52

Кратак опис садржине (до 100 речи)

Тема рада је дискурс о женама у делу "Багавад Гита каква јесте" аутора Бактиведанте Свамија Прабупаде, индијског духовног учитеља и оснивача покрета "Харе Кришна" 1966. године. Ово дело је његова интерпретација древног индијског списа "Багавад Гита", које представља водич свим следбеницима покрета "Харе Кришна". Анализа текста открива давно превазиђене патријархалне вредности у новом руху, којима нису одолели ни Њу ејџ покрети друге половине 20. века. Ова чињеница указује на то да је жена у свакој верској организацији, била то црква или секта, приказана као "другост", која се у јавном дискурсу налази насупрот привилегованом субјекту, мушкарцу, који је на позицији моћи.

Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
---	----	----	-----------

Гргов А. (2023). Друштво за борбу против луксуза 1921-1922. године - пример нецивилизованости цивилног друштва у Лесковцу након Великог рата, Балканске синтезе: часопис за друштвена питања, културу и регионални развој, Година X/2, Ниш: Филозофски факултет, УДК 3+94, ISSN 2406-1190, стр. 53 - 61.

Кратак опис садржине (до 100 речи)

- 3 Након Првог светског рата у Лесковцу је основано удружење под називом "Друштво за борбу против луксуза", званично са циљем подстицања штедње услед финансијске кризе у држави. Анализа текстова у недељнику "Лесковачки гласник" показала је да је позадина ове акције била намера припадника владајуће елите да остане на својим позицијама, подстакнута страхом од нарастајућег класног егалитаризма. Удружење је било одраз затворености, традиционализма и хијерархизованости социјалног окружења у коме је настало и које је, под маском борбе за прогрес, бранило интересе доминантне класе.

M53

Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
---	----	----	-----------

Гргов А. (2021). Вилинске приче Лесковачке котлине, Врањски гласник: поводом 60 година Народног музеја Врање : тематски зборник од националног значаја, Врање: Народни музеј, ISBN - 978-86-80653-19-8, COBISS.SR-ID39397641, стр. 288 – 301.

Кратак опис садржине (до 100 речи)

- 4 Тема рада су предања о вилама на простору Лесковачке котлине, култна места и обреди посвећени овим митским створењима, као и њихова подударност са светским митологијама. Приче и песме посвећене вилама на суптилан начин одражавају живот жена у прошлости, које су, живећи живот уз наметнуте друштвене конвенције, принудно или својом вољом биле упућене једна на другу и тако створиле сопствени свет у оквиру приватног. Осим тога, представљање ових митских бића као злокобних у одређеним легендама, један је од примера борбе хришћанске цркве са прехришћанским наслеђем.

Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
---	----	----	-----------

Гргов А. (2022). Живети на селу у доба Краљевине Југославије, Архивско наслеђе: часопис за архивистику и историографију, Зајечар: Историјски архив Тимочка крајина, ISSN - 1820-0036, COBISS. SR-ID 111627532, стр. 51 – 60.

Кратак опис садржине (до 100 речи)

- 5 Рад се бави животом сеоског становништва на простору Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, касније Краљевине Југославије. Политички врх нове државе, у намери да уведе европске социјално-културне вредности, сусрео се са привредним и социјалним препрекама, укореним схватањима међу становништвом већином неписменим, што је нарочито било изражено на селу. Село је било главни индикатор опсталих друштвених норми и представљало реалну слику друштва међуратног доба на јужнословенском простору. Југословенска сељанка, премда необразована, била је чувар народне традиције, често и кућни лекар. Чувајући своју историју и посебност, село је остало главни извор нематеријалне и материјалне културне баштине, у чему се и састоји његов значај.

Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
---	----	----	-----------

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 5 радова, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ

Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације

ДА	НЕ
----	----

образложење

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА

Име и презиме, звање	Марија Вујовић, ванредни професор
Ужа научна област за коју је изабран у звање	Комуникологија, језик и студије медија
Датум избора	7. 11. 2022. године
Установа у којој је запослен	Филозофски факултет. Универзитет у Нишу
Е-пошта	marija.vujovic@filfak.ni.ac.rs

Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1.	Vujović M., Mitrović M. i Obradović N. (2017). Women and Olympic Games: Media Coverage, Teme: časopis za društvene nauke, Univerzitet u Nišu, Niš, Vol. XLI, No 4, pp. 1113-1137, DOI 10.22190/TEME1704113V, ISSN 0353-7919	M24

2.	Вујовић, М. и Михајлов Прокоповић, А. (2018). Женска штапа у социјалистичкој Југославији, Култура, часопис за теорију и социологију културе и културну политику, Београд, бр. 161, стр. 152-169, DOI 10.5937/kultura1861152V УДК 316.662-055.2(497.1)“195/199” 070.48БАЗАР(497.1)“1967/...”, ISSN 0023-5164	M51
3.	Živadinović, T. Đ., & Vujović, M. (2022). Medijsko predstavljanje sportistkinja na „rodno najpravopравnijim“ olimpijskim igrama. Sport-nauka i praksa, 12(1), 23-31.	M53
4.	Вујовић, М. (2020). Репрезентација жена на фотографијама у дневној штампи Србије, Зборник радова Нови правци истраживања у друштвеним и хуманистичким наукама, Наука и савремени универзитет 9, Филозофски факултет, Ниш, стр. 361–372, ISBN 978-86-7379-553-9, UDK070.11:77-055.2, COBISS.SR-ID 29198601;	M33
5.	Živadinović Đukić, T. & Vujović, M. (2022). Medijska marginalizacija političarki u Srbiji, Godišnjak za sociologiju, XVIII/28, ISSN 1451-9739, DOI: 10.46630/gsoc.28.2022.01, str. 11-24.	M53

Менторства у последње три године

Р. бр.	Име и презиме докторанда, тема докторске дисертације, факултет/универзитет	Датум именов.	Датум одбране
1.	Ђукић Живадиновић Татјана, Репрезентација жена у политици у новим медијима у Србији. Филозофски факултет, Универзитет у Нишу	04.12.2020.	17.10.2022.
Ментор испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета			<u>ДА</u> НЕ

образложење

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Предлог наслова теме докторске дисертације	“Женско питање у часопису Лесковачки гласник (1921 – 1941)”
Научно поље	Поље друштвено-хуманистичких наука
Научна област	Културолошке науке и комуникологија
Ужа научна област	Комуникологија, језик и студије медија

1. Предмет научног истраживања (до 800 речи)

Предмет истраживања у овом раду је начин на који је репрезентовано женско питање у недељнику *Лесковачки гласник, лист за трговину, занате, пољопривреду, просвету и друштвени живот*. Под појмом „женско питање“ подразумевамо питање женског права гласа, реформацију анахроног положаја жена у законодавству, заштиту женске радне снаге с обзиром на њен природни позив, изједначење полова на професионалном плану, једнако поимање морала за мушкарце и жене и равноправне услове васпитања деце оба пола у кући и школи (Stefanović, 2000). Часопис *Лесковачки гласник* је излазио у Лесковцу у периоду од 1921. до 1941. године, дигитализовано је 847 бројева који се налазе на сајту Народне библиотеке Србије, а у Народном музеју Лесковац су додатних 115 бројева. Корпус истраживања чине текстови објављени у недељнику, јединица анализе је новински текст, постављени временски оквир од 30. октобра 1921. до 22. марта 1941. године, а предмет анализе биће сва 962 броја. У то време у Лесковцу је излазило више листова, али је тематски најкомплекснији био управо овај недељник, који карактерише јака државотворна политика, мада је до последњег броја остао ванпартијски (Петковић, 2022). Од свог оснивања заступао је интересе лесковачких богаташа, трговаца и индустријалаца, од којих је финансијски зависно (Димитријевић, 1983: 423). *Лесковачки гласник* представља драгоцено сведочанство друштвене историје града међуратног доба, свих превирања на том пољу, укључујући положај жена и њихову улогу у друштву. У раду ћемо анализирати текстове који се баве еманципацијом жена, женским питањем и женским правима.

Лесковац је у међуратном периоду (1918 – 1941) био једна од најурбанијих средина на простору између Београда и Скопља. Од ослобађања од политичке власти Османског царства, крајем 1877. године до почетка Другог светског рата, доживео је преображај од оријенталне вароши до значајног индустријског центра Краљевине СХС. Упркос раду на европеизацији града након Првог светског рата, опстанак патријархата и конзервативизма су били узроци кашњења социјалне еманципације у односу на Европу (Хаџи-Јованчић, 2010). У Србији је још увек важио Српски грађански законик из 1844. године према коме су женска деца искључена из права наслеђивања, а жена је закључењем брака губила општу пословну способност и изједначавала се са малолетником (Аритонових, 2009: 240).

Женско питање се на просторима Кнежевине Србије први пут озбиљније разматра у другој половини 19. века (Kolarić, 2012). Током модерног доба, са слободнијим схватањима и активним

учешћем жена у јавности, мењао се и однос према жени, иако се добар део предрасуда задржао (Станишић, 2004). Како сведоче текстови *Гласника*, Лесковчанка међуратног доба, нашавши се на размеђи традиције и модернизације, суочавала се са либералним идејама Западне Европе, истовремено подвргнута осуди околине, будући да су оријентални дух вароши и традиционалне норме опстајали.

Теоријски оквир рада чиниће родне теорије и теорије репрезентације у историјско-културном контексту. Према Холу реч „репрезентација“ значи „представити“, „дати“, „приказати“, понудити приказ нечег другог. Означава идеју давања значења нечему, приказаном путем медија – кроз слике, екран или као речи на страници (Hall, 1997). Медији нису само пуки преносиоци стварности која постоји изван њих, већ њени медијатори (посредници) (Milivojević, 2009). Изучавање репрезентације рода у културним производима и медијима заступљено је у науци од средине 20. века, а још су ране феминистичке студије полазиле од претпоставке да је репрезентација непосредни израз социјалне реалности (Barker, 2009: 307). Када медији упорно представљају жене и мушкарце на одређене начине, они буду временом прихваћени као норма, што доводи до родне неравноправности (Sola, 2009).

Географска средина утиче, како на општи ток историје, тако и на психичке особине становништва (Цвијић, 1922). Зато ћемо се у контексту рада послужити термином који је увела Ејдријен Рич (Adrienne Rich), а то је „политика лоцирања“, којим је указала на чињеницу да свака жена заузима одређено место на географској мапи које је истовремено и место у историји и да је у анализи било какве тврдње важно запитати се када, где и под којим околностима је она валидна (Rich, 1984). Историјарка Карен Офен (Karen Offen) је приступила термину „феминизам“ кроз призму компаративне историјске перспективе, указујући на међусобну условљеност феминистичког деловања и политичке климе у одређеном историјском тренутку (Offen, 2005). Узимајући у обзир географско подручје и његову културну разноликост са историјском епохом која се у раду анализира, биће приказан друштвено-политички контекст истраживања, са акцентом на положај жена у међуратном Лесковцу, борбе појединих Лесковчанки у жељи да допринесу друштву, учествују у јавном животу и да се правно изједначе са мушкарцима, као и начин на који је читав ова проблематика репрезентована у локалном недељнику.

Тема дисертације одабрана је из разлога што је родна равноправност актуелна тема у данашњој светској политици услед оживљавања традиционалних патријархалних институција у многим деловима света. Због тога је деконструкција сваке појаве која у себи крије стереотипност нарочито потребна. Лесковац међуратног доба је у досадашњим истраживањима углавном проучаван у контексту развоја индустријализације, занемарујући женско питање, за које је подједнако важан његов медијски аспект. Стога би резултати истраживања у дисертацији могли допринети бољем разумевању медијске репрезентације женског питања тог времена и омогућити даља истраживања. Допринос дисертације је и истраживање локалне историје, који је, уједно, допринос истраживањима у контексту националне историје.

2. Усклађеност проблематике са коришћеном литературом (до 200 речи)

Кандидаткиња Александра Гргов је у пријави навела богат списак како домаће, тако и иностране литературе на енглеском језику, која је у потпуности усклађена са предложеном темом докторске дисертације и областима које истражује. С обзиром на то да су у фокусу ове дисертација истраживања везана за женско питање у штампаним медијима, репрезентацију рода и друштвено-историјски контекст међуратног доба у Србији, списак литературе нуди адекватан приступ теми докторске дисертације која ће на конструктиван и научно релевантан начин употпунити предложено истраживање. Коришћена литература како у теоријском, тако и у методолошком аспекту одговара теми дисертације. Коришћење адекватне литературе обезбеђује потребну научну заснованост будућег рада на изради дисертације.

3. Циљеви научног истраживања (до 500 речи)

Општи циљ научног истраживања је утврдити на који начин је у лесковачком недељнику *Лесковачки гласник*, лист за трговину, занате, пољопривреду, просвету и друштвени живот у периоду од 1921. године до 1941. године репрезентовано женско питање, стављајући дискурс *Лесковачког гласника* у социјални и историјски контекст. Циљ је доказати да медијски текстови, као својеврстан говор културе једног друштва, сведоче о расподели моћи и родним разликама. Анализа новинских текстова у *Лесковачком гласнику* који се баве еманципацијом жена, женским питањем и женским правима има за циљ да докаже да је новински текст, као пракса означавања, у складу са културним и идеолошким конструктима патријархалног друштва.

Специфични циљеви истраживања су: утврдити у којој мери је женско питање било заступљено у текстовима *Лесковачког гласника*, да ли су жене међуратног Лесковца стереотипно репрезентоване у текстовима овог недељника, на који начин су жене стереотипно репрезентоване у текстовима и у каквој су међузависности женско питање и културна специфичност, историјска епоха и политичка клима одређеног подручја. Циљ је утврдити који контекст извештавања је био најзаступљенији на тему женског питања: позитиван, негативан или неутралан.

У раду полазимо од следећих истраживачких питања:

Истраживачко питање 1 (ИП 1): На који начин је женско питање репрезентовано у *Лесковачком гласнику* у периоду од 1921. године до 1941. године?

Истраживачко питање 2 (ИП 2): Који су стереотипи били најзаступљенији када је реч о извештавању о женском питању у *Лесковачком гласнику* у периоду од 1921. године до 1941. године?

Истраживачко питање 3 (ИП 3): Који контекст извештавања је био најзаступљенији на тему женског питања *Лесковачком гласнику* у периоду од 1921. године до 1941. године: позитиван, негативан или неутралан?

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања (до 200 речи)

Очекивани резултат научног истраживања је деконструкција медијске репрезентације женског питања у недељнику *Лесковачки гласник, лист за трговину, занате, пољопривреду, просвету и друштвени живот*, као и деконструкција стереотипног приказивања жене и женског питања и доминантног патријархалног дискурса у периоду од 1921. године до 1941. године. Оригинални научни допринос дисертације биће заснован на емпиријској квалитативној анализи садржаја *Лесковачког гласника*. Добијени резултати на основу постављених истраживачких питања и изведених хипотеза у дисертацији би могли бити допринос на путу бољег разумевања медијске репрезентације женског питања у међуратном периоду и омогућити даља истраживања на исту или сличну тему у контексту локалне и националне историје.

5. Примењене научне методе (до 300 речи)

За потребе овог рада биће коришћена општенаучна метода којом се анализира репрезентативна литература и претходна истраживања из области.

За анализу текстова биће коришћена квалитативна анализа садржаја, којом се проучавају и интерпретирају значења, поруке, мотиви и сврхе писаног садржаја. Типичан пример примене анализе садржаја је истраживање репрезентације или начина на који је неко или нешто представљен/о. Према Бешићу, квалитативна истраживања можемо дефинисати као тип истраживања усмерен на описивање и разумевање понашања друштвених актера у реалним друштвеним условима са акцентом на значај социјалног контекста, чији је циљ идентификација друштвених процеса и образаца. Зато ћемо у истраживању узети у обзир: социјални контекст садржаја, ко је формирао тај садржај, коме је он примарно упућен, у ком тренутку се то дешава, која средства су коришћена за његово ширење, какве су намере те комуникације и које су њене последице (Bešić, 2019).

Под квалитативном анализом садржаја се понекад подразумева проналажење и квалификовање већ издвојеног, разврстаног и пребројаног материјала. У раду ћемо квалитативни метод засновати на подели на улоге у којима се жене спомињу у *Лесковачком гласнику* међуратног доба: мајке, сестре, супруге, девојке, припаднице одређених професија, као и испитивању атрибута који им се најчешће додељују, непосредно или у контексту реченице: брижна, вредна, корумпирана, сексепилна итд. (Branković, 2009: 93 – 94). На основу овако постављеног задатка ћемо одредити да ли је контекст извештавања о женском питању у *Лесковачком гласнику* био позитиван, негативан или неутралан.

Квалитативном методом ћемо испитати и тип примењених стереотипа. Према Републичкој радиодифузној агенцији Републике Србије стереотипи се деле на: отворене, прикривене и изазване. Отворени стереотипи се служе понижавањем жена, умањују или тривијализују значај њиховог остварења и лако се препознају; прикривени стереотипи наводе неодређене претпоставке о родним улогама или изражавају стереотипна веровања; изазвани стереотипи представљају свесно заокретање уобичајених претпоставки о мушкарцима и женама у односу на особине, области интересовања, и др. (РРА, 2014).

Предложена тема се
прихвата неизмењена
Коначан наслов теме
докторске дисертације

ДА

НЕ

“Женско питање у часопису *Лесковачки гласник* (1921 – 1941)”

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу анализе приложене документације Комисија закључује да је кандидаткиња Александра Гргов испунила све предвиђене услове за приступање изради докторске дисертације „Женско питање у часопису Лесковачки гласник (1921 – 1941)“. Тема предложеног истраживања је теоријски и методолошки добро утемељена и образложена, научно релевантна и друштвено актуелна. Комисија сматра да предложено истраживање може бити успешно спроведено. На основу свега наведеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу да донесе позитивне оцене о подобности предложене теме и кандидаткиње Александре Гргов, као и да одобри израду докторске дисертације, под менторством проф. др Марије Вујовић.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке НСВ о именовању Комисије

8/18-01-002/24-019

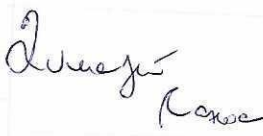

Датум именовања Комисије

15. март 2024.

Р. бр.

Име и презиме, звање

Потпис

1.	Др Сања Домазет, ванредни професор Медијске студија и новинарство (Научна област)	председник Факултет политичких наука у Београду (Установа у којој је запослен)	
2.	Др Марија Вујовић, ванредни професор Комуникологија, језик и студије медија (Научна област)	ментор, члан Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Др Татјана Вулић, редовни професор Комуникологија, језик и студије медија (Научна област)	члан Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
4.	Др Ивана Стојановић Прелевић, ванредни професор Филозофија (Научна област)	члан Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
5.	Др Марта Митровић, доцент Комуникологија, језик и студије медија (Научна област)	члан Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

29. март 2024. године, Ниш